

Kent Planlama, Kentsel Mutluluk ve Yerel Yönetim Etkileşimi*

H. Burçin Henden Şolt¹

¹Dr. Öğr. Üyesi, Bülent Ecevit Üniversitesi Alaplı MYO, Alaplı/ Zonguldak, burcinhenden@hotmail.com

Özet: Dünyada ve Türkiye’de kentlerdeki yaşam oranı kırsal alanlara göre daha yoğun bir hal almıştır. Bu durum yerel halkın istek ve ihtiyaçlarını karşılamakla görevli yerel yönetimlerin sorumluluklarını artırmaktadır. İnsan yaşamının her aşamasına karşılık gelen bir yerel yönetim görevi vardır. Yani yerel yönetimler “yaşam ortağı” niteliğindedir. Kentlileri mutlu edebilmek temel hedeftir. Ancak her kentin yapısı farklıdır. Kişilerin yaşamlarında kendilerini rahat ve konforlu hissedebilmelerinin fiziki, ekonomik, sosyal ve psikolojik etkenleri vardır. Bu katmanların her birinde yer alan yerel yönetim hizmetlerinin koordinasyonu kent mutluluğuna etki etmektedir. Kentsel mutluluk; ikamet edilen şehirdeki fiziki imkânların iyi olması, sosyal olarak rahat ilişkiler kurulabilmesi, yerel ekonominin canlanması için çeşitli girişimlerin varlığı ve kendini o kente ait hissedebilme olgularının birleşimidir. Bunu sağlayabilecek kurumlar yerel yönetimlerdir. Bu çalışma; yerel yönetimlerin yaşa ile belirtilen görevlerinin yaşam mutluluğu ile ilişkisi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Kavramların tanımlanması sonrasında; kentsel mutluluğun yaratıcısı niteliğindeki yerel yönetimlerin çağdaş yaklaşımlarından söz edilmektedir. Kent yönetimlerinin yenilikçi, katılımcı, insan odaklı, paylaşımcı tavrının vatandaşların mutluluğu üzerindeki etkisi kaçınılmazdır. Bu durumun yaygınlaşabilmesi ile kent, bölge ve ülke çapında iyileşmeler elde edilebilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kent, Kent Planlama, Yerel Yönetim, Yönetişim, Kentsel Mutluluk

Jel Kodları: R580, R590

Urban planning, Urban Happiness and Local Government Interaction

Abstract: The rate of living in cities in the world and in Turkey has become more intense compared to rural areas. This situation increases the responsibilities of local governments. Local governments are responsible for meeting the needs and wishes of the people. There is a local governments task that corresponds to every stage of human life. In other words, local governments are “life partners”. The main goal is to make people happy. However, the structure of each city is different. There are physical, economic, social and psychological factors that make people feel comfortable and comfortable in their lives. The coordination of local government services in each of these layers has an impact on the city's happiness. Urban happiness is the combination of the physical possibilities of the residential city, the socially comfortable relations, the existence of various initiatives for the revival of the local economy, and the fact that they can feel themselves in that city. The institutions that can provide this are the local administrations. In this study; the relationship of local governments with the happiness of the duties specified in the law will be tried to be revealed. After defining the concepts, the contemporary approaches of the creative local governments of urban happiness will be mentioned. The impact of city governments' innovative, participatory, human-focused, sharing attitude on the happiness of citizens is inevitable. If this situation becomes widespread, city, region and country will be improved.

Key Words: City, Urban Planning, Local Government, Governance, Urban Happiness

1.Giriş

Tarım toplumundan sanayi toplumuna geçişle beraber kentlere doğru bir akımın olduğu bilinen bir gerçektir. Tarımda makine kullanımının artışı, istihdam problemleri, kırsal alandaki eğitim, sağlık, kültür-sanat olanaklarının azlığı gibi kriterler literatürde kır itmesi olarak adlandırılmaktadır. Diğer yandan ise, kentin iş olanakları sunan, sektörlere bağlı çeşitliliği bol, temel ihtiyaçlara dair hizmetlere erişiminin tam

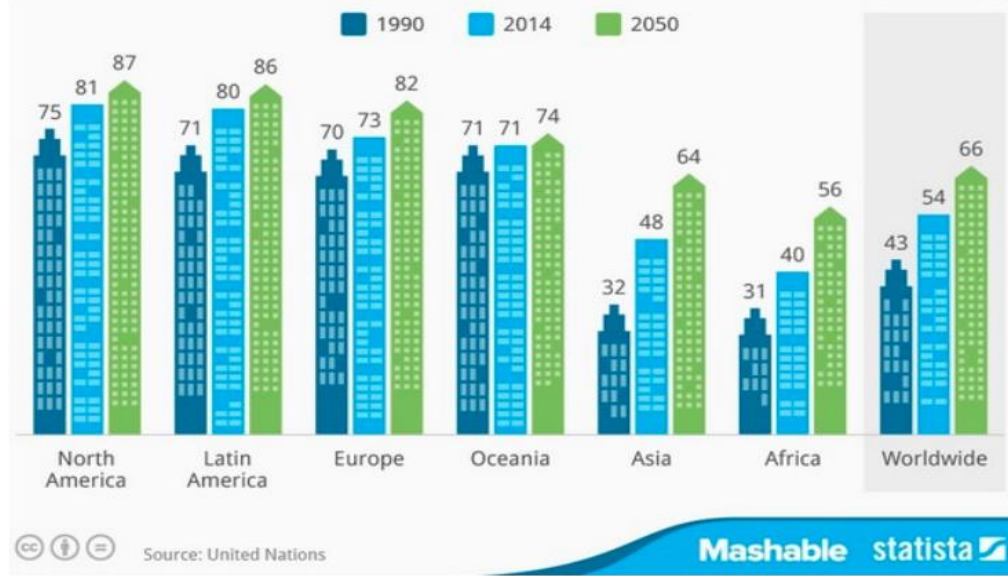
olması cazibelidir. Bu durum kent çekmesi olarak ele alınmakta; ulaşım imkanlarının gelişmesinin etkisiyle kent nüfusunda artış gözlenmektedir. İnsanoğlunun yaşadığı kentten memnun olup olmadığı hep merak konusudur. Literatürde bu konuyla ilgili çok sayıda çalışmaya rastlanmaktadır. Tatar, Özdoğan, Uysal ve Uygur (2017); kent yaşamından memnuniyet ölçeğini psikometrik özellikler bakımından incelerken; Atik, Taçoral ve Altunkasa (2014) sosyo-demografik özelliklerin kentli

* Bu makale, 8. Uluslararası Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Kongresinde sunulan bildirinin yeniden düzenlenmiş ve içeriği zenginleştirilmiş halidir.

memnuniyetiyle olan ilişkisini irdelemiştir. Campbell ve diğerleri 1976'da yaşam kalitesi ile ilgili yaptıkları araştırmada, insanların genel mutluluk ve doyum duygularını özetleyen farklı doyum alanlarını kapsayan bir gösterge oluşturmayı amaçlamışlar ve önem sırasına göre 11 farklı doyum alanı tespit etmişlerdir. Bu alanlar, sağlık, evlilik, aile hayatı, ulusal hükümet, dostluk, ev (konut), iş, topluluk, inanç/din, rekreatif ve sportif etkinlikler ile mali durumdur. Marans'a göre (2012) kentsel yaşam kalitesi, kişinin yaşadığı çevreden memnun olma durumudur. Yaşam kalitesi, insanların genel gereksinimlerinin ve kentlerde sunulan hizmetlerin bir bileşkesi olarak ele alınabilmektedir. Sağlık, güvenlik, kişisel gelişim, toplumsal gelişim, doğal kaynaklar, hizmet ve servisler, fiziksel çevre ve kişilerin mevcut yaşam kalitesini oluşturan değişkenler olarak sunulmuştur (Tekeli vd., 2002: 24; Van Kamp vd., 2003: 9).

Bu çalışmada; yerel yönetimlerin yasa ile belirtilen görevlerinin yaşam mutluluğu ile ilişkisi

Şekil 1: Dünya Kentleşme Olasılıkları

Kaynak: Birleşmiş Milletler Dünya Kentleşme Olasılıkları Raporu (2014)

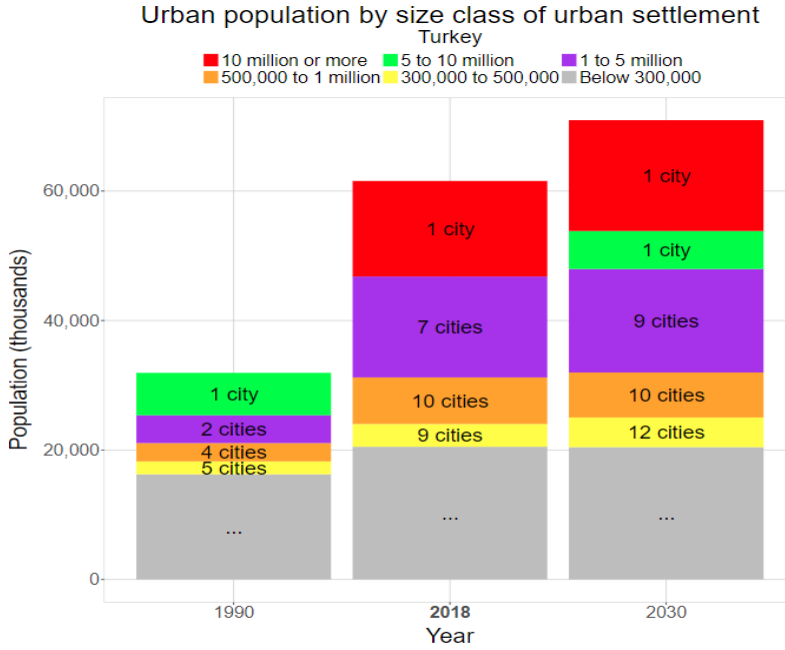
Türkiye İstatistik Kurumu'nun 01.02.2018 tarihinde yayınlanan bültenine göre kent nüfusunun artışı ülkemiz içinde geçerlidir. Türkiye nüfusu 31.12.2017 itibarıyla 80.810.525 kişidir. İl ve ilçe merkezlerinde ikamet edenlerin oranı %92,5; belde ve köylerde yaşayanların oranı ise %7,5'tir (TÜİK, 2018). Birleşmiş Milletler Nüfus İdaresi'nin (WUP, 2018) Türkiye'ye dair kentsel nüfus tahminleri Şekil

ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu nedenle yerel yönetim ve kentsel yaşam kalitesi kavramları tanımlanmakta ve kentsel mutluluğun oluşabilmesi için yerel yönetimlerin varlığının önemi vurgulanmaktadır.

1.Yerel Yönetim Kavramı ve Kentler

Kentler toplum halinde yaşama sanatının en güzel örnekleridir. Dünya ölçeğinde kentsel nüfusun arttığına dair veriler mevcuttur. Birleşmiş Milletler'in yayınladığı Dünya Kentleşme Olasılıkları raporunda (2014) yer alan datalar, insanların artık yaşamak için kırsal kesimleri pek tercih etmediği ve şehirlere yerleştiklerini göstermektedir. 1950 yılında dünya nüfusunun yalnızca %30'luk diliminin kentsel alanlarda yaşadığı bilinmektedir. 2014 itibarıyla bu rakam %54'tür ve beklentiler 2050 yılında dünyada şehirlerde yaşayan toplam nüfus oranının %66'ya ulaşacağı yönündedir.

Şekil 2: Kentsel Yerleşimin Büyüklüğüne Göre Kentsel Nüfus ve Şehir Sayısı 1990-2018-2030

© 2018 United Nations, DESA, Population Division. Licensed under Creative Commons license CC BY 3.0 IGO.

Note: Urban population by size class of urban settlement and number of cities, 1990, 2018 and 2030. The grey area is a residual category that includes all urban settlements with a population of less than 300,000 inhabitants.

Kaynak: WUP (2018). World Urbanization Prospects, The Population Division of the Department of Economic and Social Affairs of the United Nations, <https://esa.un.org/unpd/wup/>, Erişim Tarihi: 20.06.2018

Kent yönetiminin hukuki örgütlenmiş hali olarak yerel yönetimler ortaya çıkmaktadır. Yerel yönetim, ulusal ve bölgesel düzeyden daha küçük ölçekte seçilmiş organlarla yönetilen ve yönetim alanı içerisinde halkın yerel ihtiyaçlarını karşılamakla yükümlü olan bir yönetim türünü oluşturmaktadır (Yalçındağ, 1995:4). Şehrin niteliklerinin halkın hayatını sürdürebilmesine uygun oluşu yerel yönetim hizmetlerinin layığıyla yerine geldiği anlamını taşıyabilmektedir.

Türkiye Anayasasının 127. Maddesinde mahalli idareler; "il, belediye veya köy halkının mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir" şeklinde tanımlanarak gerekli düzenlemeler yapılmıştır (TBMM, 2018). Yerel yönetimler, belirli bir coğrafi alanda yaşayan yerel topluluğun bireyelerine, bir arada yaşamak nedeniyle kendilerini en çok ilgilendiren konularda hizmet üretmek amacı ile kurulan, karar organları yerel toplulukça seçilerek göreve getirilen, yasalarla belirlenmiş görevlere ve yetkilere, özel gelirlere, bütçeye ve personele sahip, üstlendiği hizmetler için kendi örgütsel

yapısını kurabilen, merkez yönetimi ile ilişkilerinde idari özerklikten yararlanan kamu tüzel kişileridir (Parlak ve Ökmen, 2015:20).

13.07.2005 tarihinde yürürlüğe giren ve halende yürürlükte olan 5393 Sayılı Belediye Kanunu, belediyenin kuruluşunu, organlarını, yönetimini, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesinde belediyenin görevleri şu şekilde sıralanmıştır (Belediye Kanunu, 2018):

1- İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor orta ve yüksek öğrenim öğrenci yurtları (Bu Kanununun 75 inci maddesinin son fıkrası, belediyeler, il özel idareleri, bağlı kuruluşları ve bunların üyesi oldukları birlikler ile ortağı oldukları Sayıştay denetimine tabi şirketler tarafından, orta ve yüksek öğrenim öğrenci yurtları ile Devlete ait her derecedeki okul binalarının yapım, bakım ve onarımı ile tefrişinde uygulanmaz.); sosyal hizmet ve

yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerini değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için konukevleri açabilirler.

2- Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilir veya yaptırabilir, her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilir; sağlıkla ilgili her türlü tesisi açabilir ve işletebilir; mabetlerin yapımı, bakımı, onarımını yapabilir; kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlayabilir; bu amaçla bakım ve onarımını yapabilir, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa edebilir. Gerekteğinde, sporu teşvik etmek amacıyla gençlere spor malzemesi verir,

amatör spor kulüplerine aynı ve nakdî yardım yapar ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenler, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan öğrencilere, sporculara, teknik yöneticilere ve antrenörlere belediye meclisi kararıyla ödül verebilir. Gıda bankacılığı yapabilir. Hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırası, belediyenin malî durumu ve hizmetin ivediliği dikkate alınarak belirlenir. Belediye hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur. Hizmet sunumunda engelli, yaşlı, düşkün ve dar gelirli durumuna uygun yöntemler uygulanır. Belediyenin görev, sorumluluk ve yetki alanı belediye sınırlarını kapsar. Belediye meclisinin kararı ile mücavir alanlara da belediye hizmetleri götürülebilir. 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri kanunu hükümleri saklıdır. Sivil hava ulaşımına açık havaalanları ile bu havaalanları bünyesinde yer alan tüm tesisler bu Kanunun kapsamı dışındadır.

Tablo 1: 5393 Sayılı Belediye Kanunu'na Göre Belediyelerin Görevleri

14. Madde	
Belediyenin Görev ve Sorumlulukları	
14/ 1-(a)	14/ 1-(b)
Belediyenin Temel Görev Alanları	Belediyenin İsteğe Bağlı Görev Alanları
<ul style="list-style-type: none"> • Kentsel Altyapı • Coğrafi ve Kent Bilgi Sistemleri • Çevre ve Çevre Sağlığı • Temizlik ve Katı Atık • Zabıta • İtfaiye • Acil Yardım • Kurtarma ve Ambulans • Şehir İçi Trafik • Defin ve Mezarlıklar • Ağaçlandırma • Park ve Yeşil Alan • Konut • Kültür ve Sanat • Turizm ve Tanıtım • Gençlik ve Spor • Sosyal Hizmet ve Yardım • Nikah • Meslek ve Beceri Kazandırma • Ekonomi ve Ticaretin Geliştirilmesi • Kadınlar ve Çocuklar İçin Koruma Evleri Açma (Büyükşehir Belediyeleri ve Nüfusu 50 Bini Geçen Belediyeler)	<ul style="list-style-type: none"> • Okul Öncesi Eğitim Kurumları Açmak • Okul Binalarının İnşaatı, Bakım ve Onarımı, Malzeme İhtiyaçlarının Karşlanması • Sağlık Tesisi Açma ve İşletme • Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması, Bakımı ve Onarımı, Yeniden İnşası • Öğrencilere ve Amatör Spor Kulüplerine Destek • Amatör Spor Karşılaşmaları Düzenlemek • Başarılı Sporculara Ödül Vermek • Gıda Bankacılığı Yapmak

Yıldırım'a göre (1992) yerel yönetimler; kentlilerin ortak gereksinimlerini yerine getirmek; ekonomik, sosyal ve kültürel zenginliğine ve refahına ilişkin yerel hizmetleri görmek üzere kurulan; bu hizmetleri genel yetkiyle, kendi sorumluluğu altında ve yerel topluluğun yararları doğrultusunda yerine getiren; hiçbir ayırım gözetmeden insanı yerel demokrasinin temeli kabul eden; işleyişinde açıklığı, şeffaflığı insan haklarını, çoğulcu ve katılımcı demokrasi ilkelerini yaşama geçiren, yetkilerin yerel topluluğa en yakın yönetim birimince kullanıldığı, kamu tüzel kişiliğine sahip, özerk ve demokratik bir yönetimdir. Şekil 1'de görüldüğü gibi yerel yönetimlerin görevleri temel ve isteğe bağlı olarak belirtilmiştir. Her ne kadar yasayla belirtilmiş görevler olsa da kentsel hizmet; o şehirde yaşayan halkın taleplerine uygun sunumlar yapmak anlamını taşımaktadır.

Genel anlamda bakıldığında yerel yönetimler insanların doğumundan ölümüne dek hizmet sağlayıcısı konumundadır. Yani hayatlarının her anında; her gelişim evresinde ihtiyaç duyacakları bir yerel yönetim hizmeti mevcuttur. Kentsel yoksulluğu yok etme politikaları geliştirmek, temel sağlık ve eğitim hizmetlerini iyileştirmek, insanlara güvenli su kaynağı ve sağlıklı koşullar sağlamak, çevre sorunlarıyla başa çıkmak, afet riskini azaltmak, sosyal dışlanmayla mücadele etmek bunlardan sadece bazılarıdır. Kentsel alandaki nüfus artışı sıralanan mücadelelerin önemini artırmaktadır.

2. Kentsel Mutluluk Kavramı ve Yerel Yönetim Görevleriyle Etkileşimi

Kentler insanların bir arada yaşadığı; beslenme, barınma, eğitim, sağlık, kültür, spor vb. faaliyetlerini sürdürdükleri alanlar olarak tanımlanabilir. Kırsal alan ile kentsel alanların temel farkları literatürde nüfus oranı, mesleki uzmanlaşma, sektörel çeşitlilik, yaşam fonksiyonlarına bağlı sunulan hizmetlere ulaşım rahatlığı olarak ele alınmaktadır. Kentler farklı özelliklerdeki bireyleri bir arada barındırmaları nedeniyle çatışma ve uzlaşmanın en sık yaşandığı mekanlardır. Kentlerdeki yaşam arttıkça, insan-mekân ilişkisi çeşitlenmektedir. Kentlilerin mekânla olan bağının fiziki, sosyal ve psikolojik yanları olabilir. Bu nedenle kent planlamanın halkın kentsel mekânlarla olan bağını güçlendirmesi açısından rolü büyüktür. Yerel yönetimlerin kentin form kazanmasındaki

eylemlerinde bireylerin kentle olan bağlarını kuvvetlendirme çabası gözlenmektedir. Bu durum yerel yönetim görevlerinin tamamı için geçerlidir. Kentsel mutluluk, yaşam beklentisi, hayat kalitesi vb. unsurlardan daha geniş bir yelpazeyi içermektedir. Bireylerin o kente dair beslediği duyguları, çalışma hayatını, fiziksel ve ruhsal sağlığı, bilgiyi düzeyini, özgürlüğü ve kişisel ilişkileri kapsamaktadır. Kent planlaması mekânsal bir planlama gibi algılsa da planlanacak değerleri sadece mekânsal kalıplar içinde değerlendirmek yanlış olacaktır. İnsanın içinde bulunduğu çevrede sağlıklı ve mutlu bir yaşam biçimine kavuşması, sosyo-kültürel ilişki ve davranışlarını kontrol etmesi, yalnızca mekanik fiziksel çevre ve konfor ile mümkün olamamaktadır. Burada, toplum psikolojine dair verilerin nasıl karşılanacağı, zaman ve mekân boyutunda, esneklik içerisinde nasıl cevaplanabileceği sorusu ortaya çıkmaktadır. Toplumun ve bireyin sosyo-kültürel gelişimini sınırlamayan, yaratıcılığına engel olmayan kentsel yaşam çevresinin nasıl oluşturulacağı temel çıkış noktası olmalıdır (Henden, 2007).

Mutluluk, dünya üzerindeki her canlı için ulaşmayı istediği bir duygu olarak tanımlanabilir. Türk Dil Kurumu Sözlüğündeki tanımlamasıyla mutluluk; bütün özlemlere eksiksiz ve sürekli olarak ulaşmaktan duyulan kıvanç durumu olarak betimlenmektedir (TDK, 2018). Mutluluk, şimdiye dek sayısız değişik tanımları yapılmış göreceli bir kavramdır. Tarhan'a göre (2018) mutluluğa ulaşmanın iki adımı vardır. Birinci adım, kişinin kendini tanıması, duygularını fark edip yönlendirmesi ve bunlar yardımıyla harekete geçmesidir. İkincisi, diğer insanlarla iletişim kurması ve böylelikle karşı tarafın duygularını fark etmesidir. Mutluluğun bedensel, zihinsel, duygusal, sosyal ve mesleki parçalardan oluşan parametreleri vardır. Kentlilerin özel ve kamusal alanlardaki paylaşımlarının örgütlenmesi kentsel mutluluğa erişimde birincil derecede etkilidir. Çünkü yerel yönetim hizmetlerinin sunumuyla yaratılan iletişim ortamı bireysel mutluluğu kentsel mutluluğa dönüştürebilecektir.

Birleşmiş Milletler (BM) Sürdürülebilir Kalkınma Ağı tarafından belirli zaman aralıklarıyla Dünya Mutluluk Raporu yayınlanmaktadır. Helliwell, Layard ve Sachs tarafından hazırlanan rapor (2018) insanların hayatlarından; ülkelerinde ve

kentlerinde yaşamaktan ne ölçüde memnuniyet duyduklarını tespit etmeyi amaçlamaktadır. Ölçümlemede ve bulunan verilerin nedenlerini açıklamada kullanmak üzere azalan önem sırasına göre 6 adet kriter belirlenmiştir:

1. Kişi başına düşen gayri safi yurt içi hasıla miktarı
2. Sağlıklı geçen ortalama ömür beklentisi
3. Sosyal destek (Bir kişinin çevresinde zor zamanlarda yardım isteyebileceği kişilerin bulunması)
4. Güven (İnsanların merkezi/yerel yönetim ve iş hayatına dair sahip olduğu adalet algısı)
5. İnsanların hayat kararlarını verirken kendisini ne kadar özgür hissettiği
6. Cömertlik (Toplumdaki bağış etkinlikleri)

Bunlardan ilk üçü, kent, topluluk ve ülke bazındaki mutluluk farklılıklarını açıklamada etkili olanlarıdır. Raporla göre mutluluğun adil dağılımı zenginlik ve gelirin adil dağılımından çok daha önemlidir (WHR, 2018). Elde edilen verilere bakıldığında topluluk içinde mutluluğun homojen dağıldığı ülkelerde ortalama mutluluk seviyesinin de daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Türkiye mutluluk sıralamasında 156 ülke içinde 74. sırada yer almaktadır (SDSN, 2018). Raporun oluşturulması için ele alınan

kriterler ele alındığında kentsel alan içerisindeki sosyal iletişim olanakları, yerel ekonomik fırsatlar, kentsel güvenlik, temel kentsel altyapı fonksiyonları, sosyal belediyeçilik gibi hizmetlerle ilintili oldukları açıkça gözlemlenebilmektedir. Bu nedenledir ki; kentsel mutluluğun oluşum anahtarlarının başında başarılı yerel yönetim hizmetleri gelmektedir.

Kentler heterojen yapıya sahip; farklı köken, inanış, gelir, eğitim vb. durumuna sahip insanları bünyesinde barındırmaktadır. Öyleyse kentteki tüm bireylerin aynı anda mutluluğa ulaşması durumu ütopyik olarak değerlendirilebilir. Ancak yine de temel insani gereksinimleri karşılanmış bireyin asgari yaşam mutluluğuna eriştiği söylenebilir. Kentlerdeki fonksiyonlara erişim durumu yaşam kalitesi göstergeleri olarak adlandırılan ölçütlerle ele alınmaktadır. Ekonomik Kalkınma ve İş birliği Örgütü (OECD) ülkeleri arasında "daha iyi yaşam endeksi" adı altında çeşitli kriterler yayınlanmakta ve belirli zaman aralıklarında ülkelerin sıralamaları yapılmaktadır (OECD, 2018). Endeks, toplamda 11 kriterden meydana gelmektedir. Bunlar; konut, gelir, iş, iletişim ve toplum, eğitim, çevre, sivil katılım ve yönetim, sağlık, yaşam memnuniyeti, güvenlik ve iş yaşam dengesidir. Şekil 2'de bu endeksin kavramsal çerçevesi yer almaktadır.

Tablo 2: OECD Daha İyi Yaşam Endeksi Kavramsal Çerçevesi

Kaynak: OECD (2013). How's Life? 2013: Measuring Well-being, Paris: OECD Publishing,

<http://dx.doi.org/10.1787/9789264201392-en>, s.21.

Yukarıda görüldüğü gibi; daha iyi bir yaşama kavuşabilmek adına bakılacak kavramlar bireysel ve kentsel mutluluğa ulaşmak adına tamamlanması gereken adımlar olarak değerlendirilebilir. Kişilerin yaşamlarında kendilerini rahat, mutlu ve konforlu hissedebilmelerinin çeşitli etkenleri vardır.

Bunlar aşağıdaki şekilde gruplandırılabilir:

- Fiziki
- Ekonomik
- Sosyal
- Psikolojik

Bu katmanların her birinde yer alan yerel yönetim hizmetlerinin koordinasyonu yaşam mutluluğuna etki etmektedir. Kentsel mutluluk; ikamet edilen şehirdeki

- ✓ Fiziki imkânların iyi olması,
- ✓ Sosyal olarak rahat ilişkiler kurulabilmesi,
- ✓ Yerel ekonominin canlanması için çeşitli girişimlerin varlığı ve
- ✓ Kendini o kente ait hissedebileceği olgularının birleşimidir.

Bunu sağlayabilecek kurumların başında yerel yönetimler gelmektedir. Yerel yönetimlerin yasa ile belirtilen görevlerinin yaşam mutluluğu (kentsel gereksinimlerin yerine getirilmesi) ile ilişkisi vardır.

Kent olgusunun artan karmaşıklığı ve artan sorunların acilliği; kentsel çelişkileri düzenlemek için bazı kurumsal mekanizmalara başvurmaya yol açmıştır. Dolayısıyla yerel yönetimlerin başat unsuru kent planlaması kişilerin günlük yaşamlarında hissettikleri krizi çözecek bir kurtarıcı olarak görünmektedir. Kent planlaması toplumsal bir süreçtir ve de "kentin sorunlarını çözmek için ortaya konulan bir müdahale" olarak algılanmalıdır (Castells, 1997). Kent planlamanın sağladığı faydalar bakımından, birey merkezinden topluma yayılan etkilerinin doğru algılanabilmesi için, çağa ayak uydurur bir tavır sergilemesi beklenmektedir. Bu, ülkesel ve küresel bazda yapılması gereken bir ödev halini almıştır (Göymen, 1997). Bu durum kentsel mutluluğun yakalanabilmesi adına yenilikçi yerel yönetim yaklaşımları arayışını doğurmaktadır. Yönetişim bunlardan biridir. Yönetişim, kısaca yönetim-etkileşim veya yönetim-iletişim olgularının bütünleşmesi olarak adlandırılabilir. OECD Global Yönetişim Komisyonu, 1995 yılında şöyle bir tanım getirmiştir: "Yönetişim, bireyler, kurumlar, kamu ve özel sektör unsurlarının ortak işleri ile birlikte yönetim biçimlerinin toplamıdır. Çatışan ya da farklı çıkarların uyum ve iş birliği sağlanarak harekete geçirilmesiyle işleyen bir süreçtir. Uyumu sağlamakla yükümlü formal kurum ve rejimleri kapsadığı gibi, insanların veya

kurumların ya uzlaşmaları ya da bunun kendi çıkarlarına olduğuna ikna olmaları üzerine doğmuş informal düzenlemeleri de kapsar." Bu raporda dikkati çeken vurgular, yönetişimin uzlaşmaya dayalı bir süreç olduğu, kamu ve özel sektörün yönetişimde önemli aktörler olarak yer almaları gerektiği hususlarıdır (Güneş, 2004). Yönetişim sadece yöneten-yönetilen ilişkisinin olmadığı; kentlilerin de yönetimde söz sahibi olması ortamını yaratabilecek mekanizmalar bütünüdür. Katılımcı, çağdaş, şeffaf, hesap verebilir yapıdadır. Bu faktörlerin etkisi ile kendine değer verildiğini, söz hakkının olduğunu hissedebilen kentlilerdeki kentsel aidiyetin artma olasılığı yüksektir. Bu durum bireysel mutluluktan kentsel mutluluğa gidecek yolun basamaklarından biri olarak görülebilir.

6. Sonuç ve Değerlendirme

Dünya nüfusunun büyük bir kesimi artık kentlerde ikamet etmektedir. Toplumun kentlerde yaşamaya başlaması, daha iyi imkânlar kavuşmasını ve hayat standardının yükselmesini sağlarken, diğer taraftan da bazı sorunları ortaya çıkartmıştır. Çünkü kentler herkese aynı imkânı sunamamış; özellikle gelişmekte olan ülkelerde kentsel sorunlar baş göstermeye başlamıştır. Mutlu olmak ve daha çok fırsat yakalamak isteyen kentlilerin buna ulaşabilme durumları en çok yerel yönetim tartışmalarında yer almaktadır. Başka bir deyişle kentlileri mutlu edebilmek yerel yönetimlerin varlığının devamı niteliğini taşımaktadır. Öyleyse yerel yönetimler ile kentsel mutluluk kavramı arasında sıkı bir etkileşim söz konusudur. Yasa ile belirtilen görevlerin sıralanması ve uygulama biçimi kentten kente farklılık göstermektedir. Her kentin kimliğine özgü olarak planlama yapılması ve uygulama stratejilerinin düzgün belirlenmesi gereklidir. Bu süreçte ele alınması gereken yaklaşımlardan birisi yönetişimdir. Yönetişim kentte yaşayan farklı grupların temsilcilerinin fikirlerinin alınabileceği ortam sağlayabilmektedir. Kısaca merkezi yönetim, yerel yönetim, sivil toplum örgütleri ortaklıkları olarak tanımlayabileceğimiz çeşitli platformlarda kentsel optimum fayda sağlamak adına düzenli toplantılar yapılmalıdır.

Yenilikçi planlama yaklaşımının, kentsel politikaların toplum tarafından oluşturulmasını desteklemesi gereklidir. Hizmette etkinliğin üretileceği ve denetlenebileceği mekanizmaların artırılabilmesi sayesinde, halkın planlamaya katılımı ve kendini daha önemli hissetmesi sağlanabilecektir. Bu noktada, kentli haklarına olan

yakınlaşmada da artış gözlenebilecektir. Kentsel mutluluğun sağlanabilme durumu yerel ve ülkesel kalkınmayla da ilintilidir. Ülke adına yapılabilecek ilerleme hamlelerinin başlangıç noktası yerel yönetimlerdir. Kamu ile olan ilişkinin en yakın şekilde yaşandığı yerel yönetimler planlama aşamalarını ve uygulama süreçlerini bu bilinçle hazırlamalıdır.

KAYNAKÇA

- 5393 Sayılı Belediye Kanunu (2018). 5393 Sayılı Belediye Kanunu, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf>, Erişim Tarihi: 26.03.2018
- Atik, A.; Taçoral, E.; Altunkasa, M.F. (2014). Kent Halkının Kentsel Yaşam Memnuniyeti Üzerinde Etkili Sosyo-Demografik Özelliklerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma: Kemaliye Örneği, İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi, ISSN: 1309-9876 E-ISSN: 1309-9884, Cilt: 4, Sayı:9, Sayfa:21-33
- Birleşmiş Milletler (2014). Birleşmiş Milletler Dünya Kentleşme Olasılıkları Raporu, <https://news.un.org/en/story/2014/07/472752-more-half-worlds-population-now-living-urban-areas-un-survey-finds>, Erişim Tarihi: 02.04.2018
- Campbell, A.; Converse, P.; Rogers, W. (1976). The Quality of American Life, New York: Russell Sage Foundation, , USA.
- Castells, M. (1997). Kent, Sınıf, İktidar, Çev: Asuman Erendil, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Göymen, K. (1997). Türkiye’de Kent Yönetimi, İstanbul: Boyut Yayın Grubu.
- Güneş, M. (2004). Yerel Gündem 21, Ulusal Kentlerden Küresel Köylere, Ankara: Detay Yayıncılık, s:44
- Helliwell, J.; Layard, R.; Sachs, J. (2018). World Happiness Report 2018, New York: Sustainable Development Solutions Network. ISBN 978-0-9968513-6-7
- Henden (2007). Yönetişimin Kentli Memnuniyetine Etkisi Gündem 21 Çerçevesinde Değerlendirme: Kdz.Ereğli Ve Nilüfer Belediyeleri, T.C. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı Doktora Tezi
- Marans, R. W. (2012). Quality of Urban Life Studies: An Overview and Implications for Environment-Behaviour Research. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 35, 9-22.
- OECD (2013). How’s Life? 2013: Measuring Well-being, Paris: OECD Publishing, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264201392-en>, s.21, Erişim Tarihi: 27.03.2018
- OECD (2018). Ekonomik Kalkınma ve İş birliği Örgütü Daha İyi Yaşam Endeksi, <http://www.oecdbetterlifeindex.org/>, Erişim Tarihi: 26.03.2018
- PARLAK, B.; ÖKMEN, M. (2015). Yerel Yönetimler Kuram ve Uygulamada Küresel ve Ulusal Konular ve Sorunlar, Bursa: Ekin Yayınları.
- SDSN (2018). Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Çözümleri Ağı, Dünya Mutluluk Raporu, <http://unsdsn.org/about-us/vision-and-organization/>, Erişim Tarihi: 20.06.2018
- Tarhan, N. (2018). Mutluluğun 5 kriteri, Milliyet Gazetesi Haberi, <http://www.milliyet.com.tr/mutlulugun-5-kriteri-pembnar-detay-ruhsagligi-2030722/>, Erişim Tarihi: 28.04.2018
- Tatar, A.; Özudoğru, M.T.; Uysal, A.R.; Uyğur, G. (2017). A Kent Yaşamından Memnuniyet Ölçeği’nin Geliştirilmesi ve Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi, Kent Akademisi Kent Kültürü ve Yönetimi Hakemli Elektronik Dergi, Cilt: 10 Sayı: 4, Sayfa: 413-431
- TBMM (2014). Türkiye Büyük Millet Meclisi Türkiye Anayasası Mahalli İdareler Maddesi, <https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa82.htm>, Erişim Tarihi: 02.04.2018
- TDK (2018). Türk Dil Kurumu Sözlüğü Mutluluk Tanımı, www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=MUTLU, Erişim Tarihi: 26.03.2018
- Tekeli, İ., Güler, Ç., Vaizoğlu, S., Algan, N., & Dündar, K. (2002). Yaşam Kalitesi Göstergeleri: Türkiye için Bir Veri Sistemi Önerisi, Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi.
- TÜİK (2018) Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni, Sayı:27587, İlan Tarihi:01.02.2018, <http://tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=27587>, Erişim Tarihi: 26.03.2018
- Van Kamp, I., Leidelmeijer, K., Marsman, G., & De Hollander, A. (2003). Urban Environmental Quality and Human Well-Being: Towards A Conceptual Framework and Demarcation of Concepts; A Literature Study. Landscape and Urban Planning, 65(1), 5-18
- WHR (2018). World Happiness Report 2018, <http://worldhappiness.report/>, Erişim Tarihi: 20.06.2018
- WUP (2018). World Urbanization Prospects, The Population Division of the Department of Economic and Social Affairs of the United Nations, <https://esa.un.org/unpd/wup/>, Erişim Tarihi: 20.06.2018
- Yalçındağ, S. (1995). Yerinden Yönetim, Yerel Yönetim, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt:4, Sayı:2
- Yıldırım, S. (1993). Yerel Yönetim ve Demokrasi, (Yerel Yönetimlerin Geliştirilmesi Programı El Kitabı), İstanbul: IULA-EMME Yayınları, s:103